

**Довідка про хід виконання  
Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської області  
за підсумками I півріччя 2020 року**

Робота обласної державної адміністрації разом з іншими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, керівниками суб'єктів господарювання спрямовувалась на вирішення актуальних питань життєдіяльності регіону, виконання завдань Програми економічного та соціального розвитку, бюджету області.

У 2020 році має завершитись реформування адміністративно-територіального устрою країни. В Чернігівській області розпорядженням КМУ від 13.05.2020 № 564-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Чернігівської області» визначено 57 спроможних територіальних громад. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 730-р визначено адміністративні центри та затверджено території територіальних громад Чернігівської області. Новий адміністративно-територіальний устрій на субрегіональному рівні закріплено в постанові Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» (від 17.07.2020 №807-IX). Згідно з постановою встановлено ліквідувати в області 22 райони; утворити 5 районів.

У зв'язку з карантинними заходами, викликаними пандемією коронавірусної хвороби, знизилась економічна активність в реальному секторі економіки.

За січень – червень 2020 року індекс **промислової продукції** становив 91,3 %.

Зросли обсяги на підприємствах з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції (+22,2 %). Натомість, скорочення виробництва спостерігалось на підприємствах більшості видів економічної діяльності: машинобудуванні (на 38,0 %), текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри та виробів зі шкіри (на 25,6 %), з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу та поліграфічної діяльності (на 21,6 %), з виробництва гумових і пластмасових виробів (на 11,4 %), металургійного виробництва, виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування (на 7,9 %), з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (на 3,8 %), з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (на 2,9 %), у добувній промисловості (на 1,3%).

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень – червень 2020 року становить 15,3 млрд гривень.

За I півріччя 2020 року **індекс виробництва валової продукції сільськогосподарства** становить 92,3 %, в т. ч. у сільськогосподарських підприємствах – 98,7 %, у господарствах населення – 86,6 %. Виробництво продукції рослинництва становило 97,4%, тваринництва – 86,6%.

Загальна посівна площа сільськогосподарських культур під урожай 2020 року складає майже 1331 тис. га, що на 2,5% більше 2019 року. В структурі посівів зернові культури займають 62,2% (829 тис. га), технічні – 23,5% (312 тис. га), картоплеовочева група – 6,6% (88 тис. га), кормові – 7,7% (102 тис. га).

У 2020 році проводиться будівництво та реконструкція 19-ти об'єктів виробничої інфраструктури на загальну суму інвестицій 456,0 млн грн, при цьому заплановано створити 107 робочих місця. Зокрема, у тваринництві проводиться будівництво та реконструкція 6-ти об'єктів на загальну суму інвестицій 179,5 млн грн, у рослинництві - 11 об'єктів (274,5 млн гривень).

**Зовнішньоторговельний оборот** товарами за січень – червень 2020 року склав 546,4 млн дол. США. Експорт зріс на 0,7 % (до 380,3 млн дол. США), імпорт зменшився на 24,0 % (до 166,1 млн дол. США). Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 214,2 млн дол. США.

За січень – червень 2020 року в економіку області вкладено 2,3 млрд грн **капітальних інвестицій**, що на 35,4 % менше порівняно з відповідним періодом 2019 року.

За новою методологією обліку **прямих іноземних інвестицій**, де враховано реінвестування доходів нефінансових корпорацій та додатково проведено удосконалення статистики запасів прямих іноземних інвестицій, станом на 31.03.2020 обсяг прямих інвестицій (інструменти участі в капіталі) в економіці області склав 401,2 млн дол. США, що на 4,6 % більше, ніж за відповідний період 2019 року.

Інвестиції надійшли до області із 39 країн світу. Найбільше прямих інвестицій залучено зі Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – 79,1%, Кіпру – 7,8%, Польщі – 3,2%, Швейцарії – 2,2%, Нідерландів – 2,0% та Китаю – 1,3%.

З початку року реалізовано 17 інвестиційних проєктів (загалом здійснюється моніторинг 90 проєктів).

**Обсяг виконаних будівельних робіт** за січень – червень 2020 року склав 907,0 млн грн, що на 39,4% більше, ніж за відповідний період 2019 року.

За січень – березень 2020 року (останні статистичні дані) **в експлуатацію введено** 17,0 тис. м<sup>2</sup> житлових будівель, що на 63,1 % менше, ніж за відповідний період 2019 року

Проводилась робота по освоєнню коштів з державного бюджету на будівництво, реконструкцію, ремонт об'єктів соціальної сфери, зокрема:

- Державного фонду регіонального розвитку – на реалізацію 12 інвестиційних проєктів передбачено 92,7 млн грн. З коштів, що надійшли (54,9 млн грн), станом на 01.08.2020 використано 29,6 млн гривень;

- субвенції на здійснення заходів соціально-економічного розвитку окремих територій у розмірі 49,9 млн грн на реалізацію 35 проєктів; триває використання залишків субвенції, обсяг якої на початок 2020 року склав 53,8 млн гривень. Станом на 01.08.2020 використання зазначених коштів склало 19,1 млн грн, що становить 35,6% освоєння коштів.

В рамках програми «Велике будівництво» у 2020 році по області реалізується 15 проєктів будівництва, реконструкції та капітального ремонту шкіл, садочків та спортивних об'єктів, 9 приймальних відділень опорних закладів охорони здоров'я

області, 62 проєкти з проведення ремонтів на автомобільних дорогах загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах (за рахунок коштів державного дорожнього фонду на загальну суму 651,0 млн грн та заплановано відремонтувати 125,74 км доріг).

Станом на 01.07.2020 в галузі *житлово-комунального господарства* проведено реконструкцію водопровідно-каналізаційних мереж (в тому числі заміну аварійних ділянок) загальною протяжністю 4,3 км на суму 13,4 млн грн.

За I півріччя 2020 року підприємствами, які надають послуги з централізованого теплопостачання на заходи з ремонту, модернізації (реконструкції) основного та допоміжного обладнання, теплових мереж використано, за попередніми даними, 13,7 млн гривень.

З початку 2020 року в області створено 15 нових ОСББ. Продовжується впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів. За I півріччя 2020 року встановлено 1039 одиниць енергозберігаючих світильників.

З метою диверсифікації джерел енергопостачання та підвищення рівня енергоефективності в області постійно вживаються заходи щодо збільшення обсягів виробництва електричної та теплової енергії з відновлюваних джерел.

Станом на 01.07.2020 загальна потужність об'єктів енергетики, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел, в області становить 29,1 МВт, що у 2,5 рази більше, ніж у відповідному періоді 2019 року.

Протягом I півріччя 2020 року потужність таких об'єктів збільшилась на 14,92 МВт за рахунок будівництва та введення в експлуатацію нових СЕС населенням в приватному секторі на 17 установок потужністю 0,35 МВт та приватними підприємствами, а саме введення в експлуатацію нових СЕС: ТОВ "САНВІН 28" у м. Мена потужністю 9,0 МВт; ТОВ "СТРОЙЦЕНТР" у м. Бахмач потужністю 4,0 МВт; ТОВ "ЦИФРОВІ РІШЕННЯ 3000" у с. Сядрине Корюківського району потужністю 0,975 МВт та збільшення потужності СЕС у с. Малинівка Чернігівського району ТОВ «Нікком-Солар» на 0,6 МВт.

За I півріччя 2020 року вироблено 41,6 млн кВт\*год електроенергії з альтернативних джерел.

Реалізовувались ініціативи Уряду України щодо стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів. У 2020 році продовжено дію обласної Програми стимулювання до запровадження енергоефективних заходів населення, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів Чернігівської області на 2018-2020 роки.

Станом на кінець червня 2020 року позичальниками у банків-партнерів стали 330 фізичних осіб та 8 ОСББ на суму кредитів 11,6 млн грн, у т. ч. 10,9 млн грн. на енергозберігаючі заходи для фізичних осіб та 705,7 тис. грн для ОСББ. З обласного бюджету відшкодовано 984,0 тис. грн на погашення процентної ставки по кредитах взятих населенням та ОСББ області ще у 2019 році.

Для зменшення споживання природного газу у 2020 році на котельнях теплопостачальних підприємств та закладів бюджетної сфери проводились роботи з реконструкції газових котелень (113 котлів), вартість робіт – 8,6 млн грн, орієнтовний обсяг скорочення споживання природного газу – 352,7 м<sup>3</sup>.

За I півріччя 2020 року підприємствами *автомобільного транспорту* та фізичними особами-підприємцями перевезено 612,8 тис.т вантажів, що на 27,6% менше рівня відповідного періоду 2019 року. Вантажооборот зменшився на 7,0% і становить 459,7 млн ткм. Пасажирським автотранспортом області перевезено 10,6 млн пас., що на 43,0% менше, ніж за відповідний період 2019 року. Обсяг виконаного пасажирообороту зменшився на 49,4% і становить 131,4 млн пас.км.

На виконання обласної Програми *розвитку малого і середнього підприємництва* на 2017-2020 роки проведено 5 семінарів, 9 онлайн-вебінарів для підприємців, обласний ярмарок «Що може жінка», 2 засідання обласної координаційної ради з питань розвитку підприємництва, надано фінансово-кредитну підтримку для реалізації інвестиційного проекту на загальну суму 350 тис грн (в т.ч. – 115,0 тис.грн. з обласного бюджету).

На базі Агенції регіонального розвитку області відкрито Центр підтримки підприємництва інновацій та стартапів (ChernihivBusinesHub) - сучасний простір, де розпочали роботу такі локації, як «Вікно підприємця», бізнес-акселератор, бізнес-інкубатор, інноваційна лабораторія-майстерня, коворкінг-зона.

Забезпечено зростання надходжень до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва на 2,3 % до 1,3 млрд грн, що складає майже половину (45,8 %) від усіх податкових надходжень, які контролюються Державною податковою службою в області. Протягом січня-червня 2020 року було взято на облік 3,1 тис. суб'єктів підприємництва, що майже на третину перевищує кількість тих, що припинили свою діяльність.

В регіоні продовжується робота щодо оптимізації діяльності мережі *центрів надання адміністративних послуг*, зокрема, шляхом трансформації 6 ЦНАП РДА (Бахмацька, Борзнянська, Корюківська, Менська, Сновська, Талалаївська) у ЦНАП органів місцевого самоврядування.

Чернігівщина приєдналась до впровадження експериментального проекту «єМалятко» у ЦНАПах області. На даний час, вже 1 ЦНАП (м. Чернігів) підключений до веб-порталу «Дія».

*Оборот роздрібної торгівлі* (з урахуванням обороту фізичних осіб) за січень-червень 2020 року становив 9,9 млрд грн, що на 7,9 % більше відповідного періоду 2019 року. У розрахунку на одну особу реалізовано товарів на суму 10,0 тис. гривень. З початку року у сфері роздрібної торгівлі та ресторанного бізнесу розширили присутність, розпочали діяльність понад 70 об'єктів.

*Індекс споживчих цін* у червні 2020 року по відношенню до грудня 2019 року склав 101,9 %, в т.ч. на продукти харчування – 103,8 %.

Протягом I півріччя 2020 року райдержадміністраціями, структурними підрозділами облдержадміністрації та підпорядкованими їм установами успішно

проведено 3632 *допорогові закупівлі*. Укладено договорів на суму 69,8 млн гривень. Економія коштів становить 13,0 млн грн або 15,7 %. Питома вага коштів, використаних через систему ProZorro, складає 34,6 %.

Введення карантину з метою запобігання та поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, негативно вплинуло на функціонування *ринку праці*.

На ринку праці за січень-червень 2020 року взято на облік 16,8 тис. безробітних громадян, що на 54,3% більше, ніж за відповідний період 2019 року. Зростання реєстрації зафіксовано в 17 районах області. Загалом протягом I півріччя 2020 року перебувало на обліку та отримувало комплекс соціальних послуг 27,4 тис. безробітних громадян, що на 21% більше, ніж за відповідний період 2019 року.

Протягом I півріччя 2020 року знайшли роботу та повернулись до трудової діяльності шляхом працевлаштування на вільні та новостворені робочі місця 8,5 тис. громадян, зокрема, за безпосереднім направленням служби зайнятості – 8,1 тис. осіб, з них 4,8 тис. офіційно безробітних. 8 безробітних отримали усю належну їм допомогу по безробіттю одноразово та започаткували власну справу.

Відповідно до «Порядку компенсації роботодавцям витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» 134 роботодавцям області, які працевлаштували 229 безробітних на новостворені робочі місця, здійснено компенсацію розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Під особливою увагою служби зайнятості залишається працевлаштування громадян з інвалідністю. За I півріччя 2020 року знайдено роботу 164 безробітним інвалідам, 22 особи набули нових професій або пройшли перенавчання, здійснено 33 направлення до тимчасової зайнятості – громадяни з особливими потребами брали участь у громадських та інших роботах тимчасового характеру.

Загалом до активних форм сприяння зайнятості протягом I півріччя 2020 року було залучено 7,2 тис. безробітних громадян – кожного четвертого на обліку.

Станом на 1 липня 2020 чисельність безробітних на обліку в службі зайнятості становить 18,2 тис. громадян і є більшою, ніж на 01.07.2019, на 61,3%.

*Середньомісячна заробітна плата* штатних працівників за січень-червень 2020 року становила 8770 грн і зросла проти відповідного періоду 2019 року у номінальному вимірі на 11,6%, у реальному – на 8,6 %.

*Загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати* в області збільшилась з початку 2020 року на 40,5 % і на 01.06.2020 становила 17,4 млн грн, в тому числі на економічно активних підприємствах – 14,7 млн грн (на 30,4% більше), на підприємствах, що призупинили діяльність – 2,7 млн грн, підприємствах-банкрутах – відсутня.

Вживались заходи щодо соціального захисту та соціального забезпечення населення.

**Середній розмір пенсійних виплат** (з урахуванням пенсійного забезпечення військовослужбовців та деяких інших категорій громадян) на 01.07.2020 склав 3031,9 грн, що в 1,8 рази перевищує прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність (1638,0 грн).

Станом на 01.07.2020 державні **соціальні допомоги** в області отримують 58,7 тис. осіб. Субсидію на житлово-комунальні послуги у липні 2020 року отримували 62,7 тис. сімей. Право на пільги за соціальною ознакою мають 273,2 тис. осіб. В області у липні 2020 року отримали пільги 69,2 тис. осіб.

За щомісячною адресною допомогою внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, станом на 01.07.2020 звернулася 1761 сім'я, на виплату спрямовано 15,8 млн гривень.

Особлива увага приділялася підтримці **багатодітних сімей**, яких станом на 01.07.2020 в області проживає 7109. Станом на 01.07.2020 близько 3,4 тис. таких сімей скористались пільгами з оплати житлово-комунальних послуг, на придбання твердого палива та скрапленого газу готівкою – 1,1 тис. сімей.

Посвідчення дітей з багатодітних сімей отримали 798 дітей. На початку 2020 року близько 3,7 тис. багатодітних сімей звільнено від оплати за харчування дітей в загальноосвітніх закладах області, у 4,0 тис. сімей діти безкоштовно відвідували різноманітні гуртки та секції, 534 сім'ї (7,5 % від загальної кількості родин) отримали гуманітарну допомогу.

Проводилася робота з присвоєння багатодітним матерям почесного звання України «Мати-героїня». За материнську самовідданість, народження і зразкове виховання дітей, забезпечення умов для всебічного їх розвитку у 2020 році 14 жінкам області присвоєно почесне звання України «Мати-героїня».

Протягом I півріччя 2020 року в області отримали статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування 112 осіб. До **сімейних форм виховання** всього було влаштовано 148 дітей (20 – усиновлено, 73 – під опіку, піклування, 35 – у прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу, 7 – тимчасово у сім'ї родичів, знайомих, 7 – повернуто у біологічну сім'ю, 6 – визнано батьківство), що на 32,1% більше у порівнянні з кількістю осіб, які посиротіли протягом даного періоду.

Створено 4 дитячі будинки сімейного типу (ДБСТ) та 3 прийомні сім'ї (ПС), всього влаштовано до цієї форми влаштування 35 дітей. Всього станом на 01.07.2020 в області налічується 29 дитячих будинків сімейного типу та 186 прийомних сімей, в яких виховується 518 дітей.

В **освітній галузі** в області функціонують 447 закладів дошкільної освіти. Відсоток охоплення дошкільною освітою дітей віком від 3 до 6 років становить 96,9%. Усіх дітей старшого дошкільного віку охоплено різними формами здобуття дошкільної освіти. Чисельність дітей в закладах дошкільної освіти з розрахунку на 100 місць становить 110 осіб.

З метою створення ефективної освітньої мережі, яка буде надавати якісні освітні послуги всім дітям, в області постійно проводяться заходи з оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти. До початку 2019-2020 навчального року мережу шкіл зменшено на 20, кількість малокомплектних шкіл скорочено до 47,9% (2018/2019 н.р. – 49,2%). Функціонують 46 опорних шкіл та 26 їх філії.

Особливого значення в умовах сьогодення набуває інклюзивне навчання. У 2020 році у 134 закладах загальної середньої освіти діяло 323 інклюзивних класи. Значно збільшено кількість дітей з особливими освітніми потребами, які разом з однолітками отримують освітні послуги в закладах загальної середньої освіти (2020 рік - 407, 2019 рік –275). Для підтримки дітей з особливими освітніми потребами та забезпечення їх потреб створено і діє 15 інклюзивно-ресурсних центрів. Обласну психолого-медико-педагогічну консультацію реорганізовано в ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти.

У 2019-2020 навчальному році всіма видами транспорту організовано безперебійний підвіз 9044 учням сільської місцевості, що становить 100% від потреби.

У 2020 році збережено мережу закладів позашкільної освіти. За основними напрямками функціонують 72 заклади, до роботи у гуртках та секціях яких залучено понад 38 тисяч вихованців.

Протягом I півріччя 2020 року з різних джерел фінансування на покращення матеріально-технічної бази **закладів охорони здоров'я** області було спрямовано 73,9 млн грн, з них: на проведення ремонтно-будівельних робіт використано 20,8 млн грн; для придбання медичного обладнання та апаратури – 46,3 млн грн; для придбання комп'ютерної техніки та побутового обладнання – 6,4 млн грн; для придбання автотранспорту – 0,4 млн грн (1 одиниця).

На фінансове забезпечення лікувально-профілактичних закладів області спрямовано 1219,1 млн грн (з них кошти місцевого бюджету 667,2 млн гривень, кошти Національної служби здоров'я України 551,9 млн гривень). Видатки на одного мешканця становлять 561,58 гривень.

На забезпечення закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та виробами медичного призначення у I півріччі 2020 року році за рахунок місцевого бюджету, медичної субвенції з державного бюджету та субвенції на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я в області спрямовано 40,7 млн гривень, в тому числі на лікування хворих нефрологічного профілю методом гемодіалізу та перитонеального діалізу – 8,3 млн гривень. На забезпечення ліками хворих на цукровий та нецукровий діабет було використано 20,6 млн гривень.

З метою подолання негативних наслідків пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 область отримала від держави декілька партій медичних засобів та захисного спорядження для протидії поширенню COVID-19. Медичні засоби і захисне спорядження розподілені між усіма лікувальними закладами, а першочергово – до Борзнянської та Корюківської ЦРЛ – закладів, куди госпіталізовані хворі на коронавірус.

Надійшло 1080 медичних костюмів біозахисту, 8240 медичних біозахисних респіраторів. Крім того, отримано також ендотрахеальні трубки, дихальні контури для дітей та дорослих, вірусно-бактеріальні фільтри, датчики, бахіли, тобто, все, що вкрай необхідне як для лікування хворих, так і для захисту медичних працівників.

*У сфері культури* забезпечено проведення на належному організаційному та творчому рівні ряду культурно-мистецьких заходів з нагоди державних свят, фестивалів та конкурсів, зокрема проведено 43 централізовані заходи, на реалізацію яких було використано 618,0 тис. грн.

За I півріччя 2020 року проведені капітальні та поточні ремонти закладів культури (Менський зоологічний парк, Чернігівський обласний молодіжний театр, Сосницький літературно - меморіальний музей О. П. Довженка, Чернігівський фаховий музичний коледж ім. Л. М. Ревуцького, Чернігівський обласний академічний український музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка, Чернігівський обласний філармонійний центр фестивалів та концертних програм, Чернігівська обласна бібліотека для дітей) на суму 1,9 млн грн. Проводилась реставрація пам'ятки архітектури місцевого значення «Чернігівська жіноча гімназія» (100,0 тис. грн.) та реставрація пам'ятки місцевого значення будівлі Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм (29,5 тис. грн.)

З метою популяризації туристично-рекреаційного потенціалу області та збільшення туристичних потоків проведено рекламно-інформаційний тур по Чернігівській області для представників туристичної сфери м. Києва.

Туристичний потенціал області був представлений в рамках заходів з нагоди 24-ї річниці створення товариства «Чернігівське земляцтво».

Постійно проводиться робота з наповнення актуальною інформацією обласного туристичного порталу [chernihivregion.travel](http://chernihivregion.travel). Надаються матеріали щодо туристичної привабливості області для публікації на туристичних порталах України та у друкованих виданнях. Зокрема, матеріали про туристичну привабливість регіону розміщено на туристичних порталах [zruchno.travel](http://zruchno.travel) та БюджеТрип.

З метою популяризації туристичного потенціалу області виготовлено 17 різновидів рекламно-інформаційної та сувенірної продукції про туристичний потенціал області загальним тиражем понад 9 тисяч одиниць.

*У сфері фізичної культури та спорту* з початку 2020 року на офіційних міжнародних змаганнях спортсменами області завойовано 20 медалей, з яких – 6 золоті. На всеукраїнських змаганнях завойовано 118 медалей, з яких – 49 золоті. Підготовлено 6 майстрів спорту України, 3 майстри спорту України міжнародного класу, 151 кандидат у майстри спорту та першорозрядників.

До складу збірних команд України з олімпійських та неолімпійських видів спорту входять 263 представники Чернігівщини із 46 видів спорту.